

Motion till riksdagen 2008/09:So364

av **Annika Carlsson (c)**

Mat som medicin

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en tidsplan för när en ny merkostnadsersättning för glutenallergiker ska införas.

Maten som medicin

Med mat som medicin kan glutenallergiker leva ett normalt liv utan ytterligare vårdbehov. Trots denna specialkosts goda inflytande över dessa personers hälsa har frågan om en merkostnadsersättning dragits i långbänk med utredningar i snart 20 år. Det jag föreslår är att ge klara besked när den kan genomföras i enlighet med det beslut riksdagen fattade 2005, och den inriktning jag förespråkar är att merkostnadsersättningen ska ta kraft i och dra nytta av de marknadsekonomiska krafterna. Med rätt utformat stöd kommer det att gynna framväxten av fler produkter, prisutvecklingen av dessa varor och att produkterna finns tillgängliga i många fler butiker.

Glutenintolerans – en dyr sjukdom

Diagnosen celiaki medför att man inte tål proteinet gluten som finns i de fyra sädeslagen vete, råg, korn och havre. Behandlingen är att äta glutenfria ersättningsprodukter och övrig mat som är fritt från detta protein. Sjukdomen är livslång och kan inte botas. Glutenfria ersättningsprodukter finns att tillgå, men dessa är dyra och ibland svåra att få tag på. Utbudet varierar beroende på livsmedelskedja och ort. Apoteket har ett begränsat sortiment av glutenfria ersättningsprodukter som man beställer med en leveranstid på cirka en vecka. Det är också av stor vikt att kosten blir så näringsriktig som möjligt för att

Fel! Okänt namn på

kompensera det näringsbortfall som inträder vid glutenfri kost. Glutenfria ersättningsprodukter är dyrare än vanliga spannmålsbaserade livsmedel. En glutenfri mjölmix är exempelvis sex gånger dyrare än vetemjöl, och den glutenfria spagettin är fyra gånger dyrare än vanlig spagetti. En glutenfri kost är nödvändig för att glutenallergiker ska vara symtomfria, och därmed förebygger rätt kost även ytterligare vårdbehov.

Det ekonomiska stödsystemet i dag

Barn upp till 16 år kan få ett begränsat bassortiment av glutenfria specialprodukter på apotek. Livsmedelsanvisningen fungerar och kostar ungefär som när man får ett recept för vanlig medicin. Förskrivningen av specialprodukter ska ske av läkare med speciell behörighet. I praktiken sker det ofta i samråd mellan dietist och patient.

Vid 16 års ålder upphör livsmedelsanvisningen och man kan ej tillgodöräknas högkostnadsskyddet. Bostadsorten blir avgörande för om ekonomiskt stöd utgår:

- ? I vissa landsting utgår ett kontantbidrag till glutenfria ersättningsprodukter som dock inte täcker hela merkostnaden.
- ? I andra landsting kan vuxna glutenintoleranta erhålla glutenfria ersättningsprodukter till ett visst belopp eller till ett rabatterat pris. Reglerna är mångskiftande, och ibland är stödet i praktiken ingen förmån.
- ? I en del landsting utgår inget ekonomiskt stöd alls.

Systemet med livsmedelsanvisning och möjligheten att handla glutenfria ersättningsprodukter ur apotekets sortiment medför en dyr och tidsödande hantering. Läkare och dietister lägger ned stort administrativt arbete på att förskriva glutenfria ersättningsprodukter, tid som i stället kan läggas på mer patientkontakt. Vidare måste sedan apoteket lagerhålla, eller beställa hem dessa produkter, packa dem och registrera uttaget på patienten. Denna hantering är fysiskt tung för apotekspersonalen, kräver mycket transport av varor till apotek från olika lager och är skrymmande. För de personer med glutenintolerans som bor på landsbygd eller i glesbygd resulterar dagens system i dels resor till sjukhus, dels resor till apotek. Ibland måste man återkomma vid ett senare tillfälle för att hämta produkter som måste beställas. Om Apotekets hantering av glutenfria livsmedel flyttas till livsmedelshandeln blir kostnaderna för hanteringen 0 kronor för staten.

Dagens system otidsenligt

I dag råder det ett stillestånd eftersom det kommer inga nya produkter in på apoteken i väntan på beslut om det framtida stödsystemet. Nya varor som t.ex. fiberrik pasta, som är en utmärkt produkt för dem med glutenintolerans,

Fel! Okänt namn på

finns inte att tillgå för dem som får livsmedelsanvisning. Det nuvarande systemet är otidsenligt. Det är orättvist eftersom stödet varierar mellan åldersgrupper och mellan bostadsorter. Dessutom hämmar det individens valmöjligheter, effektiv priskonkurrens och produktutveckling. De produkter som finns på livsmedelanvisning konkurrerar ut andra produkter som säljs i dagligvaruhandeln trots att dessa kan vara både billigare och bättre. Läkare, dietister och apotek tvingas till onödigt hantering, och transporter och resor blir många och långa.

Regeringen bör lägga fast en tidsplan för när en ny merkostnadsersättning ska införas. Det ska vara en merkostnadsersättning som ska ta kraft i och dra nytta av de marknadsekonomiska krafterna. Rätt utformat stöd kommer att gynna framväxten av fler produkter, prisutvecklingen av dessa varor och att produkterna finns tillgängliga i många fler butiker. Det kommer att gynna alla glutenallergiker, deras familjer och deras anhöriga.

Detta bör ges regeringen till känna.

Stockholm den 30 september 2008

Annika Qarlsson (c)